سرآمد اقتصاد

چهارشنبه- ۲۰ آبان ۱۴۰۵- سال دوازدهم- شماره ۲۶۳۳

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه به اقتصادسرآمد می‌گوید:

تهران و مسکو در جست‌وجوی مسیرهای تازه تجارت

توسعه مبادلات با ارزهای ملی راهکار کاهش هزینه تجارت در شرایط تحریم

سرآمد گروه اقتصاد بین الملل- فیروز اسماعیلی- در سال‌های گذشته، اولویت‌های تجاری ایران و روسیه بیشتر متوجه بازارهای دیگری بود و همکاری اقتصادی دو طرف با ظرفیت‌های واقعی موجود فاصله داشت؛ اما تحولات اقتصادی و محدودیت‌های ناشی از تحریم، شرایط تازه‌ای را رقم زده است. اکنون تجار دو کشور در تهران و مسکو بیش از گذشته برای شناسایی فرصت‌های مشترک، مذاکره می‌کنند و فعالان اقتصادی ایران نیز بازار روسیه را به‌عنوان یکی از مقاصد قابل توجه صادراتی مورد بررسی قرار می‌دهند. تغییر رویکرد تجار روس نسبت به همکاری با ایران، از جمله تحولاتی است که مورد توجه بخش خصوصی قرار گرفته است. در گذشته، علاقه‌مندی طرف روسی به تجارت با ایران به اندازه ظرفیت‌های موجود نبود، اما اکنون شرایط متفاوتی شکل گرفته و بسیاری از شرکت‌های ایرانی، بازار روسیه را برای توسعه فعالیت‌های تجاری مناسب ارزیابی می‌کنند. این وضعیت، علاوه بر افزایش اعتماد فعالان اقتصادی ایران، زمینه بیشتری برای مذاکره و انعقاد توافق‌های تجاری فراهم کرده است.

بازار روسیه؛ فرصتی برای توسعه صادرات ایران

بررسی آمارهای تجاری نشان می‌دهد که روابط اقتصادی دو کشور در مسیر گسترش قرار دارد. در شش ماهه نخست سال جاری، ارزش تجارت ایران و روسیه حدود یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار اعلام شده است. در همین دوره، روسیه ۹۲۵ میلیون دلار کالا به ایران صادر کرده و فعالیت تجار ایرانی در بازار این کشور نیز افزایش یافته است.

محصولات غذایی و انواع میوه از جمله کالاهایی هستند که مورد توجه خریداران روس قرار دارند. در این میان، پسته و خشکبار ایران نیز از ظرفیت‌های صادراتی برخوردارند و به نظر می‌رسد با توسعه ارتباطات تجاری، امکان حضور گسترده‌تر این محصولات در بازار روسیه فراهم شود. بازار این کشور با توجه به نیازهای مصرفی و ظرفیت وارداتی، می‌تواند فرصت مناسبی برای صادرکنندگان ایرانی باشد؛ البته بهره‌گیری از این فرصت مستلزم شناخت دقیق بازار، استمرار ارتباطات تجاری و رفع موانع نقل‌وانتقال پول است.

در سال گذشته نیز قطعات صنعتی، از جمله قطعات توربوجت، از مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران به روسیه بوده است. در مقابل، واردات ایران از این کشور عمدتاً شامل کالاهایی همچون گندم، ذرت و چوب اره‌شده بوده است. این ترکیب تجاری نشان می‌دهد که روابط اقتصادی دو کشور تنها به محصولات مصرفی محدود نیست و در بخش‌های صنعتی، کشاورزی و تأمین مواد اولیه نیز زمینه‌های همکاری وجود دارد.

بر اساس آمار اعلام‌شده، در نیمه نخست سال جاری یک میلیون و ۳۰۰ هزار تن کالا به ارزش ۴۹۴ میلیون دلار از ایران به روسیه صادر شده است. همچنین واردات ایران از فدراسیون روسیه در همین مدت به یک میلیون و ۱۰۰ هزار تن کالا به ارزش ۷۹۷ میلیون دلار رسیده است. این ارقام بیانگر حجم قابل توجه مبادلات کالایی دو کشور و اهمیت استمرار همکاری‌های تجاری در شرایط محدودیت‌های بین‌المللی است. با این حال، یکی از مسائل اصلی پیش روی فعالان اقتصادی، چگونگی انتقال وجوه و بازگشت منابع حاصل از صادرات به کشور است. در شرایطی که محدودیت‌های بانکی هزینه و ریسک مبادلات را افزایش داده، ایجاد مسیرهای جایگزین برای پرداخت و تسویه مالی، اهمیت بیشتری پیدا کرده است. از همین رو، اتصال شبکه‌های پرداخت کارتی ایران و روسیه موسوم به «شتاب» و «میر» مورد توجه بخش خصوصی قرار گرفته است.

اتصال میر و شتاب؛ گامی در مسیر تسهیل مبادلات

اتصال شبکه بانکی میر روسیه به شتاب ایران، با هدف فراهم کردن امکان استفاده از کارت‌های بانکی دو کشور در شبکه پرداخت طرف مقابل دنبال شده است. بر اساس سازوکار اعلام‌شده، دارندگان کارت‌های ایرانی می‌توانند در خودپردازهای روسیه از خدمات برداشت وجه استفاده کنند و در مقابل، امکان استفاده اتباع روسیه از کارت‌های بانکی خود در ایران نیز در مراحل بعدی این طرح پیش‌بینی شده است. به این ترتیب، افراد می‌توانند بدون نیاز به همراه داشتن ارزهای خارجی و مراجعه مستقیم به صرافی‌ها، از طریق کارت بانکی کشور خود و بر مبنای سازوکار توافق‌شده، وجه مورد نیاز را به روبل یا ریال دریافت کنند. البته مطابق اعلام رسمی، بهره‌برداری اتباع روسیه از این امکان در فاز دوم پروژه پیش‌بینی شده و در مرحله نخست، خدمات برای کاربران ایرانی در اولویت قرار گرفته است. همچنین توسعه طرح و امکان استفاده از کارت‌های شتاب ایران در فروشگاه‌های روسیه از دیگر برنامه‌های مطرح‌شده در این زمینه است.

انتخاب گردشگری به‌عنوان یکی از نخستین حوزه‌های عملیاتی این طرح نیز از اهمیت برخوردار است. تسهیل پرداخت‌های بانکی برای گردشگران می‌تواند بخشی از مشکلات سفر میان دو کشور را کاهش دهد و زمینه استفاده آسان‌تر از خدمات مالی را فراهم کند. کارشناسان معتقدند اگر این تجربه در مراحل بعدی به بخش‌های تجاری و اقتصادی نیز گسترش یابد، می‌تواند آثار گسترده‌تری بر مبادلات دوجانبه داشته باشد.

در واقع، اتصال شبکه‌های پرداخت کارتی را باید بخشی از تلاش برای کاهش وابستگی به مسیرهای متعارف انتقال پول دانست؛ مسیری که در شرایط تحریم، هزینه‌های قابل توجهی به بازرگانان تحمیل می‌کند. با این حال، توسعه تجارت به راهکارهای گسترده‌تری در حوزه تسویه حساب‌های تجاری، انتقال ارز حاصل از صادرات و تأمین منابع مورد نیاز واردات احتیاج دارد.

استقبال بخش خصوصی از همکاری‌های بانکی

عبدالله مهاجر دارابی، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی ایران و روسیه، اتصال شبکه میر و شتاب را گامی مثبت در مسیر توسعه روابط بانکی دو کشور ارزیابی کرده است. وی با اشاره به تلاش بانک مرکزی برای عملیاتی شدن این طرح، معتقد است این اقدام می‌تواند در مراحل بعدی به حل مشکلات انتقال منابع پولی ایران در روسیه و دیگر کشورهای حوزه اوراسیا کمک کند.

به گفته مهاجر دارابی، افرادی که به روسیه سفر می‌کنند، با اجرای این طرح برای دریافت وجه دیگر مانند گذشته ناچار به مراجعه به صرافی و تبدیل دلار نخواهند بود و امکان استفاده از روبل بر مبنای سازوکار توافقی میان دو کشور فراهم شده است. وی با تأکید بر استقبال بخش خصوصی از این اقدام، به یکی از مشکلات اساسی صادرکنندگان ایرانی نیز اشاره کرده است. به گفته او، در شرایط فعلی، تاجر ایرانی کالا به روسیه صادر می‌کند و در مقابل، دلار یا روبل دریافت می‌کند، اما بازگرداندن این منابع مالی به کشور با دشواری و هزینه‌های زیادی همراه است. این مسئله در مواردی موجب افزایش هزینه تمام‌شده تجارت و طولانی شدن فرایند تسویه حساب می‌شود. مهاجر دارابی ابراز امیدواری کرده است که در مراحل بعدی پروژه، محدودیت‌های انتقال منابع مالی نیز کاهش یابد و مسیر بازگشت وجوه حاصل از صادرات برای بازرگانان تسهیل شود. وی همچنین اتصال شبکه‌های پرداخت دو کشور را اقدامی مؤثر در تقویت گردشگری و کمک به شرایط پولی و بانکی ایران دانسته و بر اهمیت آن در روند دلارزدایی تأکید کرده است.

تقویت مبادلات با ارزهای ملی؛ مطالبه فعالان اقتصادی

هادی تیزهوش تابان، رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه نیز در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادسرآمد، عملیاتی شدن پروژه اتصال شبکه شتاب ایران به میر روسیه را اقدامی مهم در شرایط تحریم دانست و گفت: این طرح با تلاش‌های بانک مرکزی عملیاتی شده و می‌تواند به کاهش بخشی از هزینه‌های مبادلات پولی و مالی دو کشور کمک کند.

وی با اشاره به نقش این اقدام در روند دلارزدایی اظهار کرد که اتصال شبکه‌های پرداخت کارتی ایران و روسیه، علاوه بر تسهیل مبادلات، امکان صرفه‌جویی ارزی را نیز فراهم می‌کند. به گفته وی، یکی از مشکلات جدی فعالان اقتصادی در شرایط کنونی، افزایش هزینه انتقال پول است؛ موضوعی که در بسیاری از موارد، فرایند تجارت را با دشواری مواجه می‌کند.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه با اشاره به نقش صرافی‌ها در مبادلات مالی میان دو کشور تصریح کرد: در حال حاضر، بخش قابل توجهی از انتقال پول از مسیر صرافی‌ها انجام می‌شود که این فرایند علاوه بر افزایش هزینه مبادله، ریسک‌هایی نیز برای صادرکنندگان و بازرگانان به همراه دارد. در برخی موارد ممکن است وجوه ارسالی با تأخیر به دست صادرکننده برسد یا اساساً انتقال آن با مشکلاتی روبه‌رو شود.

تیزهوش تابان معتقد است اتصال شبکه شتاب ایران به میر روسیه می‌تواند بخشی از این هزینه‌ها و ریسک‌ها را کاهش دهد و در صورت توسعه، به تسهیل روابط تجاری کمک کند. وی همچنین به آثار این پروژه در حوزه گردشگری اشاره کرد و گفت که استفاده آسان‌تر از خدمات پرداخت بانکی، هزینه‌های تبدیل و انتقال پول را برای گردشگران دو کشور کاهش می‌دهد.

به اعتقاد وی، گردشگری یکی از حوزه‌های دارای ظرفیت برای افزایش درآمدهای ارزی ایران و روسیه است و تسهیل مبادلات مالی می‌تواند به تقویت این بخش نیز کمک کند.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه در ادامه، تقویت ظرفیت مبادلات با ارزهای ملی را از مطالبات مهم فعالان اقتصادی دانست و بر ضرورت افزایش حجم پول مورد استفاده در این سازوکار تأکید کرد. از نگاه وی، توسعه استفاده از ریال و روبل در مبادلات تجاری می‌تواند وابستگی به ارزهای واسطه را کاهش دهد و هزینه‌های ناشی از نقل‌وانتقال مالی را محدود کند.

جمع‌بندی اقتصادسرآمد

تجارت ایران و روسیه اکنون با مجموعه‌ای از فرصت‌ها و محدودیت‌ها روبه‌روست. از یک سو، افزایش تمایل تجار دو کشور، ظرفیت بازار روسیه برای محصولات ایرانی و امکان توسعه همکاری در حوزه‌های صنعتی و کشاورزی، چشم‌انداز تازه‌ای پیش روی فعالان اقتصادی قرار داده و از سوی دیگر، مشکلات بانکی و هزینه‌های انتقال پول همچنان یکی از موانع اصلی توسعه مبادلات به شمار می‌رود.

گفت و گو

مدیر کل گردشگری داخلی وزارت میراث فرهنگی به سرآمد می‌گوید:

تبلیغ سفر به جنوب منوط به تأیید مراجع مسئول استان‌هاست

مدیر کل گردشگری داخلی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با تأکید بر اولویت حفظ امنیت و سلامت مسافران اعلام کرد: تا زمانی که تأییدیه مراجع مسئول برای سفر به مقاصد جنوبی کشور دریافت نشود، برنامه‌ای برای تبلیغ گسترده این مقاصد در دستور کار قرار نمی‌گیرد.

مصطفی فاطمی در گفت‌وگو با اقتصاد سرآمد با تأکید بر اولویت حفظ امنیت و سلامت مسافران اعلام کرد: تا زمانی که تأییدیه مراجع مسئول برای سفر به مقاصد جنوبی کشور دریافت نشود، برنامه‌ای برای تبلیغ گسترده این مقاصد در دستور کار قرار نمی‌گیرد. مدیر کل گردشگری داخلی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، درباره برنامه‌های گردشگری جنوب کشور همزمان با آغاز فصل مناسب سفر به این مناطق اظهار کرد: امنیت و سلامت مسافران برای وزارت میراث فرهنگی اهمیت ویژه‌ای دارد و به همین دلیل، تبلیغ سفر به مقاصد جنوبی باید پس از دریافت تأییدیه‌های لازم از مراجع مسئول انجام شود.

وی افزود: با وجود آغاز فصل مناسب گردشگری در جنوب کشور، هنوز برخی نگرانی‌ها درباره شرایط این مناطق وجود دارد و به همین دلیل تلاش شده است تا پیش از اطمینان از فراهم بودن شرایط، تبلیغات گسترده‌ای برای سفر به نوار ساحلی و جزایر جنوبی صورت نگیرد. این مقام مسئول در وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با اشاره به وضعیت استان هرمزگان تصریح کرد: برای برگزاری برخی رویدادهای گردشگری در این استان، همچنان دریافت مصوبه شورای تأمین ضروری است و تاکنون مجوزهای مربوط به قشم و بندرعباس صادر نشده است.

فاطمی در ادامه گفته های خودخاطرنشان ساخت: درباره صدور مجوزها قول‌هایی داده شده است تا با گذشت زمان و ایجاد ثبات بیشتر در شرایط، امکان برگزاری رویدادها و برنامه‌های گردشگری فراهم شود.

وی با بیان اینکه محدودیت‌های موجود بر تعداد رویدادهای برگزارشده در هرمزگان نیز تأثیر گذاشته است، گفت: تعداد برنامه‌های اجرایی در این استان نسبت به برخی دیگر از استان‌ها کمتر بوده و مشکلات مربوط به پروازها نیز در این زمینه تأثیرگذار بوده است.

مدیر کل گردشگری داخلی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با تأکید بر اینکه رونق گردشگری نباید به قیمت نادیده گرفتن ملاحظات ایمنی تمام شود، خاطرنشان کرد: سیاست ما این است که ابتدا شرایط سفر به مقاصد مختلف از سوی مراجع ذی‌صلاح تأیید شود و سپس برای معرفی و تبلیغ آن‌ها اقدام کنیم.

این مقام مسئول در وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ظرفیت‌های گردشگری، تصریح کرد: گردشگری جنوب کشور قابل توجه است اما بهره‌برداری از این ظرفیت‌ها باید متناسب با شرایط هر منطقه و با در نظر گرفتن امنیت گردشگران انجام شود.